

241. Bijbelstudie over HET DAL VAN JOSAFAT EMEQ Y'HOSHAFAT

עמק יהושפט

Het dal van G'ds oordeel

Het Dal van Josafat ofwel de Vallei van Josafat, in het Hebreeuws עמק יהושפט Emeq Y'hoshafat, wordt in het boek Joël twee keer genoemd in een profetie over de eindtijd en is naar de letterlijke betekenis van zijn naam (שפַט יהוה HaShem shafat = de Eeuwige oordeelt, richt, berecht, vonnist), het dal van G'ds strafgericht: *“Want zie, in die dagen en te dien tijde, wanneer Ik een keer zal brengen in het lot van Juda en van Jeruzalem, zal Ik alle volken verzamelen en afvoeren naar het Dal van Josafat, en Ik zal aldaar met hen in het gericht treden ter oorzaak van Mijn volk en van Mijn erfdeel Israël, dat zij onder de volken verstrooid hebben, terwijl zij Mijn land verdeelden, en over Mijn volk het lot wierpen!”* en: *“Laat de volken opstaan en oprukken naar het Dal van Josafat, want daar zal Ik zitten om alle volken van rondom te richten!”* (יֹאֵל Yo'el [Joël] 4:1-3 en 4:12, in oudere vertalingen 3:1-3 en 3:12).

Deze locatie wordt in vers 14 ook wel het Dal der Beslissing ofwel de Vallei van het Oordeel genoemd, Hebreeuws: עמק החרוץ Emeq Hecharutz: *“Menigten, menigten in het Dal der Beslissing, want nabij is de Dag des Heren in het Dal der Beslissing!”* NBV: *“Dichte drommen bijeen in de Vallei van het Oordeel! Nabij is de Dag van de Eeuwige. Daar zal Hij oordelen!”* Deze benaming duidt op deze plaats in de eindtijd waar de grote beslissing valt, want in het Dal van Josafat zal de Eeuwige beslissen, wie Hij in de poel des vuurs zal laten werpen en wie niet. Interessant detail hierbij is, dat het Hebreeuwse woord voor “richten”, שפַט shafat, met de letter ט tet aan het eind wordt geschreven, terwijl een ander woord, dat weliswaar op precies dezelfde wijze wordt uitgesproken, maar dan met de letter ת tav aan het einde, שפַת shafat, “op het vuur zetten” betekent. Toeval?

Recente ontwikkelingen

Als wij de ontwikkelingen om ons heen en vooral in en rondom Israël met argusogen volgen met de Bijbel in de hand, dan zien we de ene profetie na de andere in vervulling gaan en zo is het niet onlogisch dat ook mijn bijbelstudie van september 2025 een sterk profetisch gehalte zal hebben. Niet alleen omdat de profetie over het Dal van Josafat daarin centraal staat, maar ook omdat zich juist deze maand de kandidaten aandienen, die daar straks aan de G'd van Israël moeten uitleggen hoe en waarom ze Zijn land verdeeld hebben.

Op zondagavond 7 september zal een totale maansverduistering plaatsvinden, ook wel bloedmaan genaamd omdat de maan dan een rode kleur zal krijgen zoals beschreven in de profetie van Joël: *“De zon zal veranderd worden in duisternis en de maan in bloed, voordat de grote en geduchte dag des Heren komt!”* (יֹאֵל Yo'el [Joël] 3:4, in oudere vertalingen 2:31). Twee dagen later, op dinsdag 9 september, begint de 80e zitting van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, waarin één of meer lidstaten de Palestijnse staat zullen erkennen.

Op maandagavond 22 september vieren wij Yom T'rua, de Dag van het Hoorgeschal, ofwel Rosh haShana, het Joodse Nieuwjaar. Het is de bijbelse feestdag waarop Yeshua eens bij het blazen van de laatste Shofar [ramshoorn] terug zal komen om de vijanden van Israël te verslaan in de laatste grote oorlog. Een dag later, op dinsdag 23 september oftewel 1 Tish'ri, start bij de Verenigde Naties het algemene debat op hoog niveau over o.a. Israël en Palestina, waarin ingrijpende beslissingen zullen worden genomen over de toekomst van G'ds land en volk. Toeval? Deze zelfde dag, de 1^e Tish'ri, zal in de toekomst ook de dag zijn, waarop de wereldleiders hiervoor geoordeeld zullen worden in het Dal van Josafat. Toen de

Eeuwige mij al ruim een maand geleden op het hart gelegd had, dat het Dal van Josafat het onderwerp van mijn studie voor de maand september zou zijn stond ik er nog niet bij stil dat dit rond deze tijd zo actueel zou worden. Dat werd mij echter wel duidelijk toen Frankrijk en daarna ook enkele andere landen hebben aangekondigd, dat zij tijdens de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, die op 9 september begint, een Palestijnse staat zullen erkennen en het Verenigd Koninkrijk ermee dreigt hetzelfde te doen als Israël niet aan zijn eisen voldoet. Ook hier in Nederland en diverse andere EU-landen dringt de oppositie nadrukkelijk erop aan om Palestina te erkennen. De Belgische regering heeft recentelijk een politieke crisis afgewend door een akkoord om een Palestijnse staat deze maand alvast officieus te erkennen en dat pas tot een formele erkenning wordt overgegaan wanneer de laatste gijzelaar is vrijgelaten en de koning het besluit van de regering getekend heeft. Daarnaast houdt het akkoord ook diverse sancties tegen Israël in. Daarmee gaat België zelfs verder dan de Europese Unie op dit moment wil, want sommige landen met Duitsland en Hongarije voorop blijven hard op de rem trappen.

Een overgrote meerderheid, 146 van de 193 lidstaten van de VN, hebben Palestina reeds al staat erkend. Maar wat ik nog veel erger vind is een advertentie in het dagblad Trouw van 15 augustus j.l., waarin de besturen van 73 protestantse kerkgemeenten uit het hele land de Nederlandse regering o.a. oproepen om onmiddellijk te stoppen met wapenleveranties aan Israël en de Palestijnse staat te erkennen *“als een onmiskenbare randvoorwaarde voor een veilig en menswaardig bestaan van het Palestijnse volk!”* Dat dit onvermijdelijk ten koste gaat van het veilig en menswaardig bestaan van het Joodse volk kan ze blijkbaar niets schelen, en dan noemen ze zichzelf christenen?

Ik vraag mij serieus af of deze geestelijke leiders alsook de regeringsleiders en ministers van BZ van al die westerse landen, die de z.g. tweestatenoplossing propageren en daarmee actief aan de verdeling van G'ds land en de verdrijving van de Joden uit Judea en Samaria meewerken wel op de hoogte zijn van de profetie over het Dal van Josafat waar zij straks door de G'd van Israël daarvoor ter verantwoording geroepen en veroordeeld zullen worden. Velen van hen hebben, gezien hun protestantse of rooms-katholieke achtergrond, weliswaar een christelijke opvoeding gekregen, maar beseffen blijkbaar niet, dat deze profetie o.a. over hen persoonlijk gaat! Bid ervoor, dat dit alsnog tot hen doordringt, dat ze zullen beseffen dat ze letterlijk met vuur spelen en hun houding jegens Israël zullen herzien!

Naïef en dwaas of moedwillig en hypocriet?

Zijn de Westerse politici en zogenaamde “deskundigen”, die Israël keer op keer veroordelen voor vermeende schending van mensenrechten en het plegen van genocide en die oproepen tot sancties tegen Israël gewoon naïef omdat ze de onwaarheden die de linkse leugenmedia verspreiden blindelings geloven of zijn ze wel van de waarheid op de hoogte, maar trekken doelbewust partij voor de vijanden van Israël omdat hun eigen belangen zwaarder wegen? Als het eerste het geval is, dan zijn ze niet alleen naïef maar vooral dom en dwaas ondanks hun universitaire opleiding zoals de Eeuwige zelf over deze intellectuelen zegt: *“Let op wat een leugens jullie schrijvers hebben opgeschreven! ... De wijze mensen zullen voor schut staan. Ze hebben niet willen luisteren naar wat Ik heb gezegd. Ze hebben leugens geloofd. Wat voor wijsheid hebben ze dan?”* (ירמיהו Yir'm'yahu [Jeremia] 8:8-9, BasisBijbel). NBG: *“Voorwaar, zie, bedrieglijk heeft de leugenpen der schrijvers die vervaardigd! Te schande worden de wijzen, verslagen en verstrikt! Zie, het woord des Heren hebben zij verworpen, wat voor wijsheid zouden zij dan hebben?”*

Hun zogenaamde wijsheid is in feite dwaasheid, want ze geloven wel de leugenmedia, maar G'ds Woord wijzen zij af omdat ze daar niets van snappen zoals geschreven staat: *“De mensen zullen niets aan hun wijsheid hebben. Wijze mensen zullen niets begrijpen van wat Ik doe!”* (ישעיהו Yeshayahu [Jesaja] 29:14, BasisBijbel). Ook staat er geschreven: *“De boodschap van het kruis is voor mensen die verloren gaan, dwaasheid, maar voor wie gered worden, voor ons, is ze een g'ddelijke kracht. Zegt de Schrift niet: Ik zal de wijsheid van de wijzen tenietdoen en hun inzichten waardeloos verklaren? Waar blijven nu de wijzen, de schriftgeleerden, de redenaars van deze wereld? Heeft G'd niet laten zien, dat de wijsheid van deze wereld dwaasheid is? ... Laat niemand van u zichzelf iets wijs maken. Iemand kan*

wel denken wijs te zijn volgens de normen van deze wereld, maar om werkelijk wijs te zijn zal hij eerst dwaas moeten worden. Want de wijsheid van deze wereld is dwaasheid in de ogen van G'd!" (1 Korinthiërs 1:18-20 en 3:18-19, Groot Nieuws Bijbel). Ook de Nederlandse uitdrukking "Wie wijs is, is dwaas" benadrukt de tegenstelling tussen menselijke en g'ddelijke wijsheid en wijst op het belang van het zoeken van wijsheid in G'ds Woord, hetgeen sinds vanouds juist meer gedaan wordt door de lager opgeleide mensen. Sha'ul [Paulus] schreef daarom: "Ga eens na, broeders en zusters, wat u was, toen G'd u riep: Niet veel van u waren wijs, invloedrijk of voornaam naar menselijke maatstaf. Maar wat dwaas is in de ogen van de wereld, heeft G'd uitgekozen om de wijzen te beschamen!" (1 Korinthiërs 1:26-27, Groot Nieuws Bijbel). Dus nogmaals, zijn de politici, academici en linkse studenten die de leugens over Israël geloven en propageren echt zo naïef of wegen hun eigen belangen gewoon zwaarder? In het eerste geval zijn deze wijzen echt dom en dwaas, want met al hun wijsheid beseffen ze niet, dat ze met hun afwijzing van G'ds Woord en hun negatieve houding jegens Zijn land en volk Israël hun eigen doodvonnis tekenen in het Dal van Josafat!

Maar als het tweede het geval is, als ze puur uit eigenbelang of zelfs antisemitische overwegingen partij kiezen voor de vijanden van Israël, dan is dit een bewuste keuze, want ze doen hun uiterste best om Israël in een kwaad daglicht te zetten, op alle manieren tegen te werken en te boycotten, terwijl ze landen als Syrië miljardensteun verlenen en angstvallig zwijgen over de genocide aan Druzen, Koerden, Yezidi's, Alawieten en christenen. Maar hun erkenning van een Palestijnse staat is ook hypocriet, want Spanje weigert bijvoorbeeld al decennialang de onafhankelijkheid van Catalonië en het Baskenland te erkennen. En als Macron de Palestijnen een eigen staat gunt omdat hij hen als de indigene bevolking van die regio beschouwt, hetgeen dus niet het geval is, dan moet hij, als hij consequent is, ook aan de Elzas en Lothringen autonomie verlenen of - wat nog beter is - aan Duitsland teruggeven, want de indigene bevolking daar is niet Frans, maar Duits, de steden en dorpen hebben evenals de meeste bewoners van origine Duitse namen, al worden ze soms met een Franse spelling geschreven, het Duitse dialect van de Elzas is nauw verwant aan het Zwabisch en in Lothringen spreken ze zelfs mijn eigen moezelfrankische dialect. Maar dat gaat Macron natuurlijk nooit doen, zoals hij ook niet van plan is om de overzeese Franse gebieden hun onafhankelijkheid te verlenen, want hij is hypocriet, net als de andere regeringsleiders, die zelf grondgebied van buurvolken geannexeerd hebben zoals o.a. de Belgen, de Spanjaarden en de Britten, maar deze maand wel een Palestijnse staat willen erkennen, waarvan de grenzen niet eens gedefinieerd zijn, althans voor de blinde westerse leiders zijn ze niet gedefinieerd. Voor de Palestijnen zelf zijn de grenzen uiteraard al lang gedefinieerd. Zij willen namelijk helemaal geen eigen staat náást Israël, maar inclusief het grondgebied van Israël van de rivier tot aan de zee, maar dan wel zonder Joden!

De profetieën uit het Oude Testament laten zien dat Israël alleen zal staan wanneer zijn vijanden tegen het land oprukken: "Te dien dage zal Ik Jeruzalem maken tot een steen, die alle natiën moeten heffen; allen die hem heffen, zullen zich deerlijk verwonden. En alle volkeren der aarde zullen zich daarheen verzamelen!" (זכריה Zechar'ya [Zacharia] 12:3, NBG). Alle natiën zullen zich in de eindtijd tegen Israël keren, niet één uitgezonderd! Bij de term "alle natiën" kunnen we uiteraard meteen aan de Verenigde Naties denken, want de veroordelingen van Israël stapelen zich daar al een tijdje op. Zo blijkt uit de UN Watch Database, dat de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties tussen 2006 en 2024 in totaal 108 veroordelende resoluties tegen Israël heeft aangenomen, 45 tegen Syrië, 15 tegen Iran, 10 tegen Rusland en 4 tegen Venezuela. Van 2015 tot en met 2023 heeft de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties 154 resoluties tegen Israël en slechts 71 tegen andere landen aangenomen. Helaas beschik ik niet over de cijfers tot en met 2025, maar dit geeft toch wel duidelijk aan dat van alle veroordelende resoluties veruit de meeste tegen Israël gericht zijn, terwijl talrijke grotere landen die reeds een lange geschiedenis van ernstige mensenrechtenschendingen hebben nog nooit veroordeeld zijn. Hieruit blijkt weer eens, dat de VN beslist niet onpartijdig is.

Maar zoals reeds eerder gezegd, al degenen die hiervoor verantwoordelijk zijn, de diverse regeringsleiders en hun vertegenwoordigers bij de Verenigde Naties zullen straks door de Eeuwige naar het Dal van Josafat afgevoerd worden om aldaar met hen in het gericht te treden ter oorzaak van Zijn volk en Zijn land Israël. Toch waar precies zal dit plaatsvinden?

Waar ligt het Dal van Josafat?

De plaats van G'ds oordeel over de natiën wordt door de profeet Joël in de verzen 2 en 12 weliswaar עמק יהושפט Emeq Y'hoshafat [Dal van Josafat] en in vers 14 עמק החרוץ Emeq Hecharutz [Dal der Beslissing] genoemd, maar er is helaas geen parallel in de Bijbel die deze beide namen noemt, waarmee de geografische ligging van het Dal van Josafat geïdentificeerd zou kunnen worden. De benaming zelf is derhalve zinnebeeldig, maar duidt wel op een concrete plaats waar de grote beslissing in de eindtijd valt. G'd zal daar met de heidenen afrekenen en hen berechten vanwege Zijn volk Israël. Over de exacte locatie van deze plaats zijn de meningen derhalve door de eeuwen heen verdeeld.

Dal van Josafat = de Vlakte van Megiddo?

Sommigen stellen het Dal van Josafat gelijk aan het gebied van Ἀρμαγεδών Armageddon, daarbij verwijzend naar Openbaring 16:16. Omdat zij in de naam Armageddon een verwijzing naar de stad Megiddo zien, denken zij daarbij aan בקעת מגדו Biq'at M'gido [de vlakte van Megiddo], beter bekend als עמק יזרעאל Emeq Yis'r'el [de Jizreëlvallei], maar nog afgezien van de vraag of dit inderdaad zo is, toont de Bijbel juist aan dat Armageddon slechts het verzamelpunt van een internationale troepenmacht is voor de laatste grote veldslag op de grote dag van de almachtige G'd, niet het toneel van de strijd zelf, want dat is immers Jeruzalem zoals geschreven staat: *“Dan zal Ik alle heidenvolken verzamelen voor de strijd tegen Jeruzalem!”* זכריה Zechar'ya [Zacharia] 14:2). De Jizreëlvallei kan dus niet met het Dal van Josafat vereenzelvigd worden, dat in de nabijheid van Jeruzalem moet liggen.

Dal van Josafat = het Dal der Lofprijzing?

Het Dal van Josafat wordt door anderen geïdentificeerd met het Dal der Lofprijzing ofwel de Vallei van de Zegen, in het Hebreeuws עמק ברכה Emeq B'racha genaamd, omdat de koning van Juda, Y'hoshafat [Josafat], daar met het leger van Juda de vernietiging van de heidense coalitie van Moab, Ammon en Edom door tussenkomst van de Eeuwige vierde: *“Op de vierde dag kwamen zij samen in het Dal der Lofprijzing: daar prezen zij de Eeuwige, hierom noemt men die plaats tot op heden Dal der Lofprijzing. Toen keerden al de mannen van Juda en van Jeruzalem om, met Y'hoshafat [Josafat] aan het hoofd, en gingen naar Jeruzalem terug met blijdschap, want de Eeuwige had hen verblijd over hun vijanden!”* דברי הימים ב Div'rei haYamim bet [2 Kronieken] 20:26-27).

Toch is het onwaarschijnlijk dat het Dal van Josafat identiek is aan het Dal der Lofprijzing, ook al is het verbonden met koning Josafat, want het ligt niet in de buurt van Jeruzalem. Het is namelijk een vruchtbare vallei in Judea, gelegen bij Gush Etzion. Langs de gehele oost-zuidkant van de vallei loopt Route 60, van het centrale deel van Gush Etzion tot de rondweg van Al-Arub en zuidwaarts tot Qir'yat Ar'ba. De vallei wordt aan alle kanten begrensd door bergen en heuvels. Een groot deel van deze vallei ligt in Gebied C, en de bekendste plaats daarin is Beit B'racha. Omdat Emeq B'racha [het Dal der Lofprijzing] tussen Bethlehem en Hebron ligt en derhalve te ver van Jeruzalem verwijderd is, ziet de profeet Yo'el [Joël] volgens de meeste bijbeluitleggers niet terug op deze historische gebeurtenis en is de benaming 'Dal van Josafat' ook geen verwijzing naar de eigenaam van deze koning.

Dal van Josafat = Symbolische, onbepaalde plaats?

Volgens andere uitleggers is de naam louter allegorisch en kan gewoon verwijzen naar een onbepaalde vallei van G'ds oordeel, aangezien dit de letterlijke vertaling ervan is. Er is in de loop der geschiedenis geen enkele vallei of ravijn met naam Dal van Josafat in de nabijheid van Jeruzalem geweest en kan daarom volgens deze exegeten niet zozeer als een concrete geografische aanduiding, maar eerder als een algemene term, een symbolische benaming worden gebruikt voor het toneel van G'ds rechtsgeding over Israëls vijanden.

Dal van Josafat = het Kidrondal?

De meest gehuldigde opvatting is tegenwoordig, dat het Dal van Josafat met het Kidrondal geïdentificeerd moet worden, omdat dit het meest voor de hand liggend is vanwege het feit, dat het van noord naar zuid langs de oostkant van de Oude Stad tussen Jeruzalem en de Olijfberg loopt. De expliciete vermelding van de Olijfberg in Handelingen 1:11 en Zacharia 14:4 als plaats van zowel de hemelvaart alsook de wederkomst van Yeshua haMashiach [Jezus Christus] maakt dit aannemelijk. Veertig dagen na Zijn opstanding gaf Yeshua Zijn talmidim [leerlingen] daar de laatste instructies. *“En nadat Hij dit gesproken had werd Hij opgenomen, terwijl zij het zagen, en een wolk onttrok Hem aan hun ogen. En toen zij naar de hemel staarden, terwijl Hij henenvoer, zie, twee mannen in witte klederen stonden bij hen, die ook zeiden: Galileese mannen, wat staat gij daar en ziet op naar de hemel? Deze Yeshua, die van u opgenomen is naar de hemel, zal op dezelfde wijze wederkomen, als gij Hem ten hemel hebt zien varen. Toen keerden zij terug naar Jeruzalem van de berg, genaamd de Olijfberg, die dicht bij Jeruzalem is, een sabbatsreis daarvandaan.”* (מַבְעֵלוֹת) Mif'alot [Handelingen] 1:9-12, NBG).

De voeten van Yeshua zullen bij Zijn wederkomst de aarde daadwerkelijk precies op dezelfde plek raken, waar zij destijds de aarde verlieten: op de Olijfberg! *“Zijn voeten zullen te dien dage staan op de Olijfberg, die voor Jeruzalem ligt aan de oostzijde; dan zal de Olijfberg middendoor splijten, oostwaarts en westwaarts, tot een zeer groot dal, en de ene helft van de berg zal noordwaarts wijken en de andere helft zuidwaarts.”* (זְכַרְיָה Zechar'ya [Zacharia] 14:4, NBG). Zoals uit het vers dat hieraan voorafgaat blijkt, spreekt deze profetie over de Eeuwige zelf, en dat zegt wel iets over de identiteit van Yeshua. Nadat Yeshua Zijn voeten neergezet heeft op de Olijfberg, zal die uit elkaar barsten en in tweeën splitsen. *“En te dien ure kwam er een grote aardbeving en een tiende deel der stad stortte in, en zeventuizend personen werden door de aardbeving gedood, en de overigen werden zeer bevreesd en gaven de G'd des hemels eer.”* (חִזְיֹוֹן Chizayon [Openbaring] 11:13, NBG). Ik neem aan dat met deze zeventuizend doden geen Joden bedoeld zijn, maar heidense bezetters, want in vers 2 van hoofdstuk 14 schrijft Zacharia, dat een deel van Jeruzalem ingenomen en geplunderd zal worden en de Joodse bewoners ervan als gevangenen weggevoerd zullen worden. Gezien het feit, dat de Olijfberg ten oosten van de Tempelberg ligt, en naar het westen toe een diepe kloof zal veroorzaken, zou het best wel kunnen dat deze kloof dwars door de tempel van de Antichrist zal lopen waardoor deze volledig zal worden verwoest.

Het Kidrondal lijkt op zich wel het meest aannemelijk als locatie voor het Dal van Josafat omdat het precies tussen de Olijfberg en de Oude Stad van Jeruzalem ligt, maar gezien het tweede gedeelte van vers 4 zou daarmee ook het dal bedoeld kunnen zijn, dat door de aardbeving en de splijting van de Olijfberg ontstaat en in vers 5 door de Eeuwige het Dal Mijner Bergen genoemd wordt. Ook in dat geval kan het Dal van Josafat geen bestaande geografische naam zijn, maar een symbolische aanduiding. Aan de andere kant lijkt het me ook weer niet logisch, dat dit nieuwe dal, waarin de Joodse inwoners van Jeruzalem de vlucht zullen nemen, hetzelfde dal zal zijn waarin hun vijanden geoordeeld zullen worden. Ik blijf daarom voor de locatie van het toekomstige Oordeelsdal de voorkeur geven aan het Kidrondal, dat al voor het eerst in het jaar 333 G.T. door de reiziger van Bordeaux, een christelijke pelgrim die toen door het Heilige Land trok, met het Dal van Josafat werd vereenzelvigd. Een andere christelijke identificatie met het Kidrondal is te vinden in Eusebius' Onomasticon van omstreeks 324 G.T., waarin hij schreef: *“Het Dal van Josafat ligt tussen Jeruzalem en de Olijfberg.”*

Volgens de מִדְרַשׁ שׁוֹחַר טוֹב Mid'rash Shochar Tov (מִדְרַשׁ תְּהִלִּים Mid'rash Tehilim, Buber-editie, pagina 26) bestaat er geen dal genaamd עמק יהושפט Emeq Y'hoshafat, maar in de latere Joodse traditie wordt het Dal van Josafat wel gezien als onderdeel van de Olijfberg en niet als een plaats met een eigen betekenis. In een brief aan zijn zoon schreef de Ramban: *“...en roep mij in vrede, mijn zoon en leerling, Rabbi Moshe bar Shlomo, de broer van je moeder. Zie, ik wil hem zeggen dat ik de Olijfberg ben opgeklommen, die tegenover de Tempelberg ligt en daaraan grenst, met niets ertussen behalve het Dal van*

Josafat, en daar, tegenover de Tempel, heb ik zijn verzen met veel geweeklaag geciteerd, zoals hij had voorspeld." Hij heeft het hier uiteraard over het Kidrondal, maar hij noemt wel het Dal van Josafat. Waarom is deze naam dan aan het Kidrondal gegeven?

Wel, volgens sommigen ontleent het dal zijn naam aan het graf van Josafat, dat zich daar bevindt, een grafrot uit het einde van de periode van de Eerste Tempel. Dit is echter niet het graf van de bijbelse koning Josafat, want die werd, net als alle andere koningen van Juda, in de Davidsburcht begraven: "Toen Josafat bij zijn voorouders te ruste ging, werd hij begraven in de Davidsburcht!" (מלכים א' M'lachim alef [1 Koningen] 22:51 en דברי הימים ב Div'rei haYamim bet [2 Kronieken] 21:1, NBV).

Toch is het feit dat het Kidrondal sinds de tijd van de koningen van Juda de belangrijkste necropolis van Jeruzalem is geweest, mede de oorzaak van de populaire overtuiging dat dit het toekomstige Dal van Josafat moet zijn, want in de Joodse traditie ziet men begraven op de hellingen van de Olijfberg als een voorrecht om daar tot de eerstelingen bij de opstanding van de doden te mogen behoren als de Mashiach komt. Ook de directe nabijheid van de Tempelberg maakte de hellingen van het Kidrondal gewild als begraafplaatsen. Zo beschreef de 15^e eeuwse rabbijn Obadiah di Bertinoro het dal en de begraafplaats op de hellingen in een brief: "En het Dal van Josafat is een zeer kleine vallei tussen de Tempelberg en de Olijfberg, en daar bevinden zich nu de Joodse begraafplaatsen. De oude graven liggen onder de Tempelberg, op de helling bij de vallei, en de vallei ertussen. En vlakbij, onder de Olijfberg, is de grot met het graf van Zacharia." (Avraham Ya'ari, Brieven uit het land van Israël, Jeruzalem: 1953, pag. 97).

De Amerikaanse theoloog Edward Robinson vertelde in 1838: "De begraafplaats van de Joden strekt zich tegenwoordig uit op de westelijke helling van de Olijfberg, aan de voet van de berg, net boven het graf van Absalom en Zacharia. Hier, tegenover de oude tempel, komen vele zwervers van dit wonderbaarlijke volk om hun botten naast die van hun voorouders te begraven. En ze kijken uit naar de grote dag die, naar ze veronderstellen, door de profeten is voorspeld, wanneer de Heer op de Olijfberg zal staan en de berg in tweeën zal splijten en Israël eronder zal opstaan en alle volken in de vallei terecht zullen staan en Israël wraak zal nemen... De helling van de berg is hier dicht bezaaid met hun graven. Elk ervan is bedekt met een eenvoudig platgelegde steen, waarop, zoals gebruikelijk, een Hebreeuwse inscriptie is gegraveerd." (Michael Ish Shalom, Christian Travels in the Holy Land, Tel Aviv: Am Oved, 1966, pag. 487).

We zijn dus tot de conclusie gekomen, dat het Kidrondal de meest waarschijnlijke locatie voor de toekomstige Dal van Josafat moet zijn, maar er blijven natuurlijk nog wat vragen over zoals wanneer de berechting van de volken zal plaatsvinden, welke criteria de Eeuwige als Aanklager en als Rechter daarbij zal handhaven, hoe de aanklacht luidt en wat het strafmaat zal zijn dat Hij daarvoor bepaalt en wat de Bijbel daar nog meer over zegt. Laten we derhalve dit hele hoofdstuk even vers voor vers nader bekijken. Let op de beginwoorden:

לְיוֹאֵל Yo'el [Joël] 4, in oudere vertalingen hoofdstuk 3:

Vers 1:

NBG: *Want zie, in die dagen en te dien tijde, wanneer Ik een keer zal brengen in het lot van Juda en van Jeruzalem..."*

NBV: *"In dezelfde tijd dat Ik het lot van Juda en Jeruzalem ten goede keer..."*

WV: *"Want in die dagen, in die tijd, als Ik Juda en Jeruzalem herstel..."*

Wanneer zal de Eeuwige het lot van Juda en Jeruzalem ten goede keren en Zijn volk in ere herstellen? Dat zal gebeuren als het hele volk collectief doet wat Moshe [Mozes] hen destijds heeft opgedragen: "En wanneer gij u dan tot de Eeuwige, uw G'd, bekeert en naar Zijn stem luistert overeenkomstig alles wat ik u heden gebied, gij en uw kinderen, met geheel uw hart en met geheel uw ziel, dan zal de Eeuwige, uw G'd, in uw lot een keer brengen en Zich over u erbarmen!" (דברים D'varim [Deuteronomium] 30:2-3a, NBG). Toch let op, Moshe heeft het hier niet over individuele bekeringen, maar over collectieve bekering als volk, want het gaat immers over het herstel van het volk. Wanneer zal het hele volk tot bezinning komen en zich

bekeren? Als ze de Mashiach met hun eigen ogen op de wolken zien komen en Hem zullen herkennen als degene, die ze hebben afgewezen, zoals geschreven staat: *“Te dien dage zal Ik zoeken te verdelgen alle volken die tegen Jeruzalem oprukken. Ik zal over het huis van David en over de inwoners van Jeruzalem uitgieten de Geest der genade en der gebeden; zij zullen Hem aanschouwen, die zij doorstoken hebben, en over Hem een rouwklacht aanheffen als de rouwklacht over een enig kind, ja, zij zullen over Hem bitter leed dragen als het leed om een eerstgeborene ... Het land zal een rouwklacht aanheffen, alle geslachten afzonderlijk!”* (זכריה Zechar'ya [Zacharia] 12:10 en 12, NBG). De overlevenden van Israël zullen ten dien dage collectief vervuld worden met Ruach haQodesh [de Heilige Geest] en zij zullen Yeshua herkennen en erkennen als de Mashiach die zij eerst hebben verworpen en hun spijt over deze fatale vergissing betuigen. Niet alleen in Jeruzalem, maar in het hele land, wat uit de daaropvolgende verzen en hoofdstuk 13 duidelijk blijkt. Alle vormen van afgoderij zullen verwijderd worden en in vers 9b lezen wij tenslotte: *“Zij zullen Mijn Naam aanroepen en IK zal hen verhoren. Ik zeg: Dát is Mijn volk; en zij zullen zeggen: De Eeuwige is onze G'd!”* Daarom zal de Eeuwige alle volken verdelgen, die tegen Zijn land en volk oprukken. En Hij zal allen die de laatste grote oorlog hebben overleefd, in het Dal van Josafat berechten, zoals beschreven in het volgende vers.

Vers 2a:

NBG: *“...zal Ik alle volken verzamelen en afvoeren naar het Dal van Josafat...”*

NBV: *“...zal Ik alle volken bijeenbrengen en wegvoeren naar de Vallei van Josafat...”*

SV: *“...dan zal Ik alle heidenen vergaderen, en zal hen afvoeren in het Dal van Josafat...”*

HSV: *“...zal Ik alle heidenvolken bijeenbrengen en hen doen afdalen naar het Dal van Josafat...”*

WV: *“...breng Ik alle volken bijeen en laat hen afdalen naar het Dal van Josafat...”*

GNB: *“Al hun vijanden drijf Ik bijeen, Ik breng ze naar het Josafatdal...”*

Dit komt precies overeen met de profetie van Tz'fan'ya [Sefanja]: *“Wacht tot Ik, de Eeuwige, ingrijp, wacht op de dag dat Ik als aanklager optreed, want dit is Mijn besluit: volken te verzamelen, koninkrijken bijeen te brengen, op hen Mijn razende woede te koelen!”* (צפניה Tz'fan'ya [Sefanja] 3:8, Groot Nieuws Bijbel). Het Boek: *“Heb geduld, zegt de Eeuwige, het moment komt waarop Ik zal opstaan om te oordelen. Want Ik heb sloten alle volken en koninkrijken te verzamelen en over hen Mijn toorn uit te storten!”*

Beide profeten kijken dus naar de toekomst en naar het oordeel over de volken op de Dag des Heren, die om deze reden ook wel יום הדין Yom haDin [Dag des Oordeels] genoemd wordt. In het Dal van Josafat, Hebr. עמק יהושפט Emeq Y'hoshafat zal de procesvoering plaatsvinden en in het direct daaraan aansluitende dal Hinnom, Hebr. גיא הנום Gei Hinom zal het vonnis volstrekt worden.

Het bijeenbrengen van de heidenvolken uit alle windstreken na de laatste grote oorlog, de omverwerping van het schrikbewind van de antichrist en de bevrijding van Jeruzalem wordt ook in het eerste boek van B'rit haChadasha [Nieuwe Testament] beschreven: *“De Zoon des mensen zal Zijn engelen uitzenden en zij zullen uit Zijn Koninkrijk verzamelen al wat tot zonde verleidt en hen, die de ongerechtigheid bedrijven!”* (מתתיהו Matityahu [Matthéüs] 13:41, NBG) en: *“Wanneer dan de Zoon des mensen komt in Zijn heerlijkheid en al de engelen met Hem, dan zal Hij plaats nemen op de troon Zijner heerlijkheid. En al de volken zullen voor Hem verzameld worden, en Hij zal ze van elkander scheiden, zoals de herder de schapen scheidt van de bokken, en Hij zal de schapen zetten aan Zijn rechterhand en de bokken aan Zijn linkerhand”* (מתתיהו Matityahu [Matthéüs] 25:31-33, NBG).

Hoe komt Yeshua dus terug? Niet meer als een nederig en arm mensenkind, dat geen plek had om het hoofd neer te leggen (Mt. 8:20). Bij Zijn eerste komst werd Hij vernederd tot de dood toe en in de dagen van Zijn vlees werd Hij als gevangene voor de rechterstoel gebracht, maar straks bij Zijn wederkomst op de wolken des hemels zal de Zoon des mensen zelf op de rechterstoel zitten en bekleed zijn met heerlijkheid (Dan 7:13-14). Dan zal

Hij in Zijn koninklijke waardigheid met macht en majesteit plaats nemen op Zijn troon om het laatste deel van de taak hier op aarde te doen, die Hem door Zijn Vader was opgedragen, namelijk om te oordelen: *“Want de Zoon des mensen zal komen in de heerlijkheid Zijns Vaders, met Zijn engelen, en dan zal Hij een ieder vergelden naar zijn daden!”* (מתתיהו) Matityahu [Matthéüs] 16:27, NBG).

In Zijn gevolg zullen ontelbare legerscharen van engelen zijn, die eerst het hof bijeen zullen roepen en alle uitverkorenen uit de vier windstreken tot Hem zullen verzamelen (Mt. 24:31 en 1 Thess. 4:16-17), maar vervolgens alle volksstammen der aarde, zelfs van de meest verwijderde hoeken der wereld, zullen oppakken en voor Zijn rechterstoel slepen: *“Want wij moeten allen voor de rechterstoel van de Mashiach [Messias] verschijnen, zodat ieder van ons krijgt wat hij verdient voor wat hij in zijn leven heeft gedaan, of het nu goed is of slecht!”* (2 Korinthiërs 5:10, NBV). De volken zullen door de Koning der koningen, de opperste Rechter rechtvaardig geoordeeld worden: *“Hij zal rechtspreken tussen de volken, over machtige naties een oordeel vellen!”* (ישעיהו) Yeshayahu [Jesaja] 2:4, NBV). Lutherse vertaling: *“En Hij zal richten onder de volken, en vele natiën bestraffen!”* Ook David beschrijft dit strafgericht: *“De Here is aan Uw rechterhand. Hij verplettert koningen ten dage van Zijn toorn; Hij houdt gericht onder de heidenen!”* (תהלים) Tehilim [Psalmen] 110:5-6a, NBG). Groot Nieuws Bijbel: *“De Heer zal U ter zijde staan. Op de dag dat Hij wraak neemt, verplettert Hij de koningen. Hij zal de volken vonnissen!”*

In תהלים Tehilim [Psalmen] 96:7-13 schrijft de psalmist: *“Erken de Eeuwige, stammen en volken, erken de Eeuwige, Zijn majesteit en macht, erken de Eeuwige, de majesteit van Zijn naam, draag geschenken Zijn voorhoven binnen. Buig u voor de Eeuwige in Zijn heilige glorie, huiver, heel de aarde, als Hij verschijnt! Zeg aan de volken: De Eeuwige is Koning! Vast staat de wereld, zij wankelt niet. Hij oordeelt de volken naar recht en wet! Laat de hemel verheugd zijn, de aarde juichen, de zee bruisen en alles wat daar leeft. Laat het veld verblijd zijn en alles wat daar groeit, laten alle bomen jubelen voor de Eeuwige, want Hij is in aantocht, in aantocht is Hij als Rechter van de aarde. Rechtvaardig zal Hij de wereld berechten, de volken oordelen, trouw aan Zijn woord!”* (NBG). De Eeuwige is echter niet alleen de Rechter, maar ook de Aanklager. De volgende verzen beschrijven de aanklacht tegen de גוים goyim [heidenvolken] en hun leiders:

Vers 2b:

- NBG: *“...en Ik zal aldaar met hen in het gericht treden ter oorzaak van Mijn volk en van Mijn erfdeel Israel...”*
- SV: *“...en Ik zal met hen aldaar richten, vanwege Mijn volk en Mijn erfdeel Israël...”*
- HSV: *“Daar zal Ik met hen een rechtszaak voeren, vanwege Mijn volk en Mijn eigendom Israël...”*
- WV: *“Daar begin Ik met hen een rechtsgeding over Mijn volk en Mijn erfdeel Israel...”*
- GNB: *“Daar daag Ik hen voor het gerecht...”*
- HB: *“Ik zal daar een proces tegen hen aanspannen, omdat zij Mijn volk kwaad hebben gedaan...”*
- BB: *“Daar zal Ik over hen rechtspreken voor wat ze met Mijn volk Israël hebben gedaan...”*

De eerste aanklacht is de algemene houding van de mensen jegens G'ds land en volk. Hier vindt de scheiding tussen bokken en schapen plaats, die nu eigenlijk al in alle grote steden in de westerse wereld duidelijk zichtbaar is door het zwaaien van Palestijnse en Israëlische vlaggen. De keuze tussen beide zijden is mede bepalend voor het oordeel in het Dal van Josafat. Een van de dingen die al snel naar voren zullen komen als men de eerste verzen van dit laatste hoofdstuk leest, is namelijk de nadruk op de unieke relatie van het volk Israël en vooral Juda met de Eeuwige. Ik heb er in mijn Bijbelstudies herhaaldelijk op gewezen dat ook onze houding jegens Zijn land en Zijn volk de selectie bepaalt, want de Eeuwige heeft immers ronduit tegen Av'raham [Abraham] en zijn nageslacht gezegd: *“Ik zal zegenen wie u zegenen, en wie u vervloekt zal Ik vervloeken!”* (ברשית) B'reshit [Genesis] 12:3, NBG). Dat

dit geen losse belofte is blijkt uit de geschiedenis. Kijk maar hoe het is afgelopen met alle volken die G'ds oogappel Israël door de eeuwen heen hebben aangetast: Waar is het Assyrische Rijk gebleven? Het Babylonische Rijk? Het Griekse Rijk? Het Romeinse Rijk? Het Ottomaanse Rijk? Het Duitse Rijk? Wat is er nog over van de koloniale grootmachten Portugal, Spanje, Frankrijk en Engeland? De ziener Bil'am [Bileam] heeft dit blijkbaar goed begrepen, toen hij zijn derde orakelspreuk afsloot met de woorden: *“Wie Israël zegent, wordt zelf gezegend, wie het vervloekt, vervloekt zichzelf!”* (במדבר B'mid'bar [Numeri] 24:9, Groot Nieuws Bijbel). Dat laatste is zeer zeker het geval voor alle anti-semieten, die zich schuldig hebben gemaakt aan valse berichtgeving over de situatie in het Midden-Oosten, selectieve en hypocriete politieke besluiten richting Israël, uiting van Jodenhaat op de sociale media en meedoen aan anti-Israël-demonstraties en boycotacties en vooral fysieke aanvallen op Joodse burgers en instellingen. Alles wat deze mensen G'ds volk hebben aangedaan, vormt straks in het Dal van Josafat de aanklacht tegen hen, waarvoor ze berecht zullen worden. Niet alleen de daarvoor verantwoordelijke politici en gewelddadige terroristen zullen voor hun daden bestraft worden, maar o.a. ook de haatzaaiers in de media en op de universiteiten. De kleine vervolgers zullen evenzeer ter verantwoording worden geroepen als de grote, want hun houding jegens Zijn volk en van Zijn erfdeel Israel, vormt voor de Hoogste Rechter in het Dal van Josafat het belangrijkste criterium bij Zijn oordeel over hen.

Alle volken van de vier windstreken staan hier voor de rechterstoel, behalve één volk: Israël, het enige volk op aarde, waarvan de Eeuwige ontelbare keren gezegd heeft: dit is Mijn volk! De Zoon des mensen zal de volken scheiden zoals een herder 's avonds de schapen van de bokken scheidt en dan zal Hij kijken naar wat de mensen al of niet voor Hem en Zijn broeders, de Joden, gedaan hebben. Een uitgebreid verslag over de rechtszaak in het Dal van Josafat vinden we in מתתיהו Matityahu [Matthéüs] 25:31-46, dat ik hier uit de NBG-vertaling citeer: *“Wanneer dan de Zoon des mensen komt in Zijn heerlijkheid en al de engelen met Hem, dan zal Hij plaats nemen op de troon Zijner heerlijkheid. En al de volken zullen voor Hem verzameld worden, en Hij zal ze van elkander scheiden, zoals de herder de schapen scheidt van de bokken, en Hij zal de schapen zetten aan Zijn rechterhand en de bokken aan Zijn linkerhand. Dan zal de Koning tot hen, die aan Zijn rechterhand zijn, zeggen: Komt, gij gezegenden Mijns Vaders, beërft het Koninkrijk, dat u bereid is van de grondlegging der wereld af. Want Ik heb honger geleden en gij hebt Mij te eten gegeven. Ik heb dorst geleden en gij hebt Mij te drinken gegeven, Ik ben een vreemdeling geweest en gij hebt Mij gehuisvest, naakt en gij hebt Mij gekleed, ziek en gij hebt Mij bezocht; Ik ben in de gevangenis geweest en gij zijt tot Mij gekomen. Dan zullen de rechtvaardigen Hem antwoorden, zeggende: Here, wanneer hebben wij U hongerig gezien en hebben wij U gevoed, of dorstig en hebben wij U te drinken gegeven? Wanneer hebben wij U als vreemdeling gezien en hebben U gehuisvest, of naakt, en hebben U gekleed? Wanneer hebben wij U ziek of in de gevangenis gezien en zijn tot U gekomen? En de Koning zal hun antwoorden en zeggen: Voorwaar, Ik zeg u, in zoverre gij dit aan één van deze Mijn minste broeders hebt gedaan, hebt gij het Mij gedaan. Dan zal Hij ook tot hen, die aan Zijn linkerhand zijn, zeggen: Gaat weg van Mij, gij vervloekten, naar het eeuwige vuur, dat voor de duivel en zijn engelen bereid is. Want Ik heb honger geleden en gij hebt Mij niet te eten gegeven, Ik heb dorst geleden en gij hebt Mij niet te drinken gegeven; Ik ben een vreemdeling geweest en gij hebt Mij niet gehuisvest, naakt en gij hebt Mij niet gekleed, ziek en in de gevangenis en gij hebt Mij niet bezocht. Dan zullen ook zij Hem antwoorden en zeggen: Here, wanneer hebben wij U hongerig gezien, of dorstig, of als vreemdeling, of naakt of ziek, of in de gevangenis, en hebben wij U niet gediend? Dan zal Hij hun antwoorden en zeggen: Voorwaar, Ik zeg u, in zoverre gij dit aan één van deze minsten niet gedaan hebt, hebt gij het ook aan Mij niet gedaan. En dezen zullen heengaan naar de eeuwige straf, maar de rechtvaardigen naar het eeuwige leven.”*

Yeshua is de goede Herder en daarom zal Hij bij Zijn komst de volken scheiden zoals een herder 's avonds de schapen van de bokken scheidt, die de hele dag samen weiden, maar des nachts in afzonderlijke hokken in de stal worden gebracht. Zo zal Hij de schapen tot Zijn rechterhand zetten, want zij zijn lijdzaam, nuttig en zachtmoedig, maar de bokken tot Zijn linkerhand, want zij zijn ruw en koppig! De rechterzijde is immers de plaats van de vrijgesprokenen, de zijde van eerbetoon, zegen en voorspoed (Ez. 10:3, Mc. 16:5, Lc. 1:11,

Joh. 21:6, Hebr. 8:1 en 12:2). Zij die aan de rechterzijde staan, de schapen, ontvangen zegeningen en mogen als vrije burgers het Koninkrijk der hemelen binnen gaan. Zij echter, die aan de linkerzijde staan, de bokken, ontvangen de vervloekingen in plaats van de zegen en zij gaan naar het eeuwige vuur, want de linkerzijde is de plaats van de veroordeelden, de kant van onheil en rampspoed. Dit principe komen wij reeds in קהלת Qohelet [Prediker] 10:2 tegen: *“De geest van de wijze richt zich naar rechts, maar de geest van de dwaas naar links.”* Yeshua maakt bij de selectie tussen de schapen en de bokken de toegang tot Zijn Koninkrijk of de verwijzing naar de poel des vuurs afhankelijk van de houding die de volken hebben aangenomen tegen de geringste van Zijn broeders. Wie zijn dat? Doorgaans wordt er gedacht, dat hier onze naasten, de armen en noodlijdenden in het algemeen bedoeld zouden zijn. Daar schuilt wel een kern van waarheid in, want liefde tot onze naasten, onze broeders, die het tweede grote gebod is, is immers de vervulling van de Tora [wet] en een voortreffelijke voorbereiding voor de wereld der eeuwige liefde!

Maar hier in dit gedetailleerde verslag van het oordeel over de volken gaat het om iets heel anders. Yeshua heeft het hier helemaal niet over onze naasten. Hij heeft het niet over *onze* broeders, maar over *Zijn* broeders, maar wie zijn dat? Het antwoord ligt voor de hand: in Joël 4:2 zegt de Eeuwige, dat Hij de volken zal berechten voor wat zij Zijn volk hebben aangedaan. Dat wil dus zeggen, dat Yeshua in deze rechtszaak met Zijn broeders Zijn volk bedoeld, de Joden, die daadwerkelijk Zijn broeders in het vlees zijn (Rom. 9:5). Uit het geslacht van David is Yeshua in Israël geboren als Jood, heeft als Jood geleefd en is gestorven als Jood! Aan het kruis stond boven Zijn hoofd geschreven: *“de Koning der Joden”* en als Joodse Koning zal Hij terugkomen en regeren. Niet in Amsterdam! Niet in Nederland, maar in Jeruzalem! Niet in de hoofdstad van een Palestijnse staat, maar in de hoofdstad van Israël! Hij komt terug bij Zijn volk, bij Zijn broeders en Hij zal de volken oordelen op grond van hun houding, die zij tegenover de Joden, Zijn broeders naar het vlees hebben aangenomen. Hij zal niet alleen hen, die Zijn oogappel aanraakten zonder pardon vervloeken en in de poel des vuurs laten werpen, maar ook degenen, die geweigerd hebben Zijn volk ter zijde te staan toen het erop aan kwam: *“Dan zal Hij ook tot hen, die aan Zijn linkerhand zijn, zeggen: Gaat weg van Mij, gij vervloekten, naar het eeuwige vuur, dat voor de duivel en zijn engelen bereid is! ... En zij zullen hen in de vurige oven werpen; daar zal het geweest zijn en het tandengeknars!”* (מתתיהו Matityahu [Mattheüs] 25:41 en 13:42, NBG).

Geen leuke tekst om het eerste deel van deze studie te beëindigen, maar wel een tekst om ook onze eigen houding ten opzichte van het voortdurende conflict tussen Israël en de Palestijnen te overpeinzen. Staan we nog wel aan de goede kant? Zo ja, dan kunnen we vol passie de woorden herhalen die Rut, een gelovige uit de volken, tegen haar Israëlitische schoonmoeder gezegd heeft: *“Uw volk is mijn volk en uw G'd is mijn G'd!”* (רות Rut [Ruth] 1:16), want de Eeuwige en Zijn volk zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Amen!

Werner Stauder